

Az iskolán kívüli nyelvoktatás

Tanulni lehetünk annak, hogy az audio-vizuális nyelvoktatás, mint újdonság, mint technikai szenzáció beszéd-téma kezd lenni. Múltkoros tehát, hogy a TIT keretében folyó nyelvoktatás országos és helyi kérdései kapcsán tájékoztatásul a gépi segéd-eszközök komplex alkalmazásából kialakult audio-vizuális módszerről ejtsünk néhány szót.

Igények, eredmények, gondok

Az idegen nyelvek tudása iránt támasztott igény a távolságok leküzdésével egyenes arányban nő. A gyors, intenzív és eredményes nyelvoktatás műló divat helyett társadalmi igény, parancsoló szükségessé vált. A nyelvoktatás iránti társadalmi igény országos méretű növekedését számokon is le lehet mérni. A TIT nyelvintézményeinek Budapesti tizenhárom, Pécsen több mint kétezer, városunkban ötszáz tanuló idegen nyelveket az elmúlt félévben.

Amióta a Tömörkény gimnázium befogadta nyelviskoláinkat, amióta nyelviskolánk az ismeretterjesztés keretében mint önálló szakosztály működik, és amióta hatékonyabb szervezési formát sikerült kialakítanunk, a németül, angolul, franciául és olaszul tanuló felnöttek száma ugrásszerűen emelkedett ugyan, de e tekintetben más városokhoz viszonyítva még mindig nagy az elmaradásunk.

Idegen nyelveket tanuló dolgozóink számának emelkedéséhez jelentősen hozzájárult, hogy gyorsított tanfolyamokat is (heti 4 órában) indítottunk. A nyelvek gyorsabb megtanulásának igényéről tanulóink tanfolyamainak népszerűségét számok is igazolják: az elmúlt félévben már majdnem annyian tanultak heti 4 órában, mint heti 2 órában nyelveket.

Pld. mutató üzemek

Az idegen nyelvek tanulásának fontosságát igen eredményesen propagálták legjobban az üzemek is, amelyek felismerték, hogy a nyelvoktatás népgazdaságunk fontos kérdése. Az elmúlt félévben 11 üzemben (Cipőgyár, Csomiter, DÁV, Nemzeti Színház, Rostkikészítő V., Szalámigár, Szegedi Textilművek, Tervező Szövetkezet, Universal Ktsz) 15 csoportban folyt idegen nyelvű oktatás. Üzemek a segítés módját keresve lehetővé tették dolgozóiknak, hogy időben érjenek el a nyelvintézményekhez. Több üzem tanulmányi segélyként megvette dolgozóinak a tankönyveket, sőt a Dél-Magyarországi Áramszolgáltató Vállalat utólag még a tandíjat is megfizeti dolgozóinak.

Az elmúlt félévben a nyelvintézményeinkben tanuló szülők kitartó ösztönzésére általános iskoláinkban is megszerveztük a nyelvoktatást. A nyelvoktatás iránti társadalmi igény azon is le mérhető, hogy agitáció nélkül is több mint 700 általános iskolai tanuló jelentkezett szülői belemagyarázat nélkül a nyelvintézményekbe. A városi művelődési ügyosztály és a kerületi vezető igazgatók támogatásával a folyamatos szervező munka eddigi eredményeképpen 10 általános iskolában (Dugonics, Gutenberg u., Gera Sándor, Hámán K. u., Móra Ferenc, Petőfi t. főtér, Rózsa F. sugárút, Zrínyi Ilona, Zalka Máté) 16 csoportban folyik az angol és német nyelv tanítása a TIT-nyelviskola keretében.

Szeged szép eredményei

Az iskolán kívüli nyelvoktatás országos helyzete — amint az a budapesti konferencián kiderült — a miénknél minden tekintetben rosszabb, a személyi és anyagi feltételek általában

mindenütt szűkebbek. A nyelvoktatás iránti igényt legtöbb helyen még úgysem tudják kielégíteni, mint mi. A tanfolyamok elhelyezése pedig a legtöbb helyen a lehető legrosszabb.

A fokozatos fejlődés legkomolyabb akadályát országos viszonylatban mégis a nyelvoktatás céljaira szolgáló tankönyvek hiányossága okozza. Egyes tankönyveket még meg sem írtunk (német középfeladók), egy-egy könyv hosszabb-rövidebb idő óta nem kapható (német kezdők), arról nem is szólva, hogy egyes könyvekben szép számmal vannak szakmai hibák is (Képes német nyelv-könyv gyermekeknek).

Hagyományos vagy audio-vizuálisan?

A korábbi és a jelenlegi nyelvoktatásnak körülírtató elméleti alapja van, amelyet — a rövidség kedvéért — „hagyományosnak” szoktunk jellemezni.

A „rég”, „analizáló”, „grammatizáló”, „olvasásra és fordításra oktató”, „röppant deficit módszerrel” a nyelvoktatás céljának megváltoztatása, módosulása óta elégedetlenek vagyunk, mert nem alkalmas a beszéd-készség korszerűbb és gyorsabb fejlesztésére, évekre lenne új. szükség ahhoz, hogy a minimális beszéd-készséget elérjük vele.

Egy közgazdasági igényű felmérés, amely számbatudal-ni, mibe kerül az idegen nyelvek oktatása, és mennyiben térül meg a befektetés, igen elszomorító tanulsággal zárulna: kétségtelenül az derülne ki, hogy az idegen nyelvek oktatása súlyosan deficit. Országos méretekben a munkaráfordítás és az anyagi befektetés távolról sincs arányban az eredménnyel. A tanulók, hallgatók óriási többsége alig viszi valamire.

A külföldi és hazai korszerűsítési törekvések hatása nyomán ma már egyre többen ismerik fel, hogy a nyelvoktatás terén valamit feltétlenül tenni kell. De hogy mit, arra vonatkozólag megoszlanak a nézetek. A korszerűsítés egymás után megoldandó sokrétű és bonyolult összefüggő feladatok komplexuma (tanárképzés, időráfordítás, ellenőrzés, tankönyvek, segédanyagok, módszer stb.). Ezért mindenki mást ért korszerűsítésen és egyenként más és más feladat elsődleges jelentőségű.

Amióta az idegen nyelvek tanításától azt várjuk, hogy a nyelvet mint a társadalmi érintkezés eszközt sajátíttassa el, több-kevesebb joggal egyre nyíltabban és szenvedélyesebben fordulunk a hagyományos eljárások ellen. Azok a hallgatók, akik idegen nyelvet tanulnak, a nyelv gyors elsajátítására, speciális beszéd-készségre tö-

rekcsenek: beszélni akarnak megtanulni, jobb nyelvtudással akarnak külföldre utazni, eredetiben kívánják olvasni a szakirodalmat. Jogos tehát a kívánság, hogy a modern világ gyorsabb életritmusát, a tudományok és technika fejlődését a nyelvoktatásban is kövessük, vagyis korszerűbbé, azaz eredményesebbé tegyük az idegen nyelvek oktatását.

Az idegen nyelvek oktatásának korszerűsítése tehát a fejlődő élet követelménye.

A legfontosabb a beszéd-készség kialakítása

Abból kell kiindulnunk, hogy a beszéd alapvető egysége a mondat, bárki, aki idegen nyelvet tanul, feltétlenül azt jelöli meg céljával, hogy megfelelő szituációban megfelelő mondatokat közöljön. Ez már önmagában is meghatározza fő feladatunkat: a nyelvtani szabályok és törvények redukálásával a beszéd-készség spontán kialakítására kell törekednünk. A nyelvi laboratóriumok korszerűsítési törekvései odairányulnak, hogy a legkorszerűbb elméletnek legkorszerűbb gyakorlatát kidolgozzák.

A nyelvi laboratórium gépi segéd-eszközökkel felszerelt, valósággal elbűvölő nyelvi gyakorlóterem. A tanári asztal („vezető asztal”) magnetofonról szövegek, kérdések, utasítások adhatók egy vagy több, vagy minden hallgatónak, akik félíg zárt fülkékben, vagy ajtóval hangszigetelt zárt kabinokban dolgoznak, négyesével magnetofonnal, mintaszalag alapján utánoznak, felveszik, ellenőrzik kiejtésüket, gyakorlataikat, beszédjüket anélkül, hogy a többi hallgatót zavarnák. A tanári asztalról távvezérléssel egy dia-vetítő is működésbe hozható, melynek képeihez ugyancsak az előbbi magnetofon adja a szöveget. A hallgatók a kabinok üvegablakain keresztül láthatják a tanárt is, meg az előbb említett vetített képeket is. A tanulók, hallgatók feleleteit („hangos dolgozatait”) a kabinban levő magnetofon a dolgozat-tekercsre rögzíti.

A nyelvi laboratórium tehát koncentrációt tartalmazza a szemléltetési eszközökkel.

A TIT kis óraszámú kurzusain csak olyan gépi segéd-eszközök vesznék igénybe, amelyek technikailag kifogástalanul működnek, amelyekkel a tanár technikusan nélkül is könnyedén tud kezelni, és csak annyit, amennyi segíti céljainkat és módszerünket, viszont olyan eleven módszereket igényelünk alkalmazni, amelyek a meglévő gépi segéd-eszközök felhasználásának maximális eredményességét biztosítják.

Rully János

Vladi Bulatovics Vid.

TÁRSADALMI kozmetika

Elvtársak, elolvastam egy csomó jelentést. Boldog vagyok. Megérkeztünk a kommunizmusba.

Elvtársak, eljött az idő, amikor már csak virágokat szedünk, lepkét fogunk, verset költünk, tejbent-vajban fürdünk és a tűzijáték fényénél olvasunk szép meséket.

Minden rendben van, semmit sem kell megváltoztatni! Ha valakinek kétségei lennének, olvasson el még egy jelentést. A jelentéseket jelentők készítik. S bár teljesen egységesek — frázisok és frízörökre

oszlanak. Mialatt a frázörök frázöröznek, a frízörök frízöröznek a jelentéseket.

Amíg a frázörök masszöröznek, a frízörök lakkozognak.

Azt kérdeik, hogyan frízöröznek, hogyan lakkozognak?

A jelentést először megfésülik. Kiegyengetnek mindent, ami összegubancolódott, megcsomósodott, fölgöndörödött. A jelentést aztán föl-küldik.

Odafönt újabb frízörök várják. Bekenek brillantinál.

A jelentés fénylik. Még lesz belőle valami! Most már vár-

Gyerekek, könyvek, számok

Az elmúlt év júliusában megnyílt gyermekkönyvtár december 31-ig 828 beiratkozott olvasót számlált. Sok-e ez a 828 olvasó, vagy kevés? Nehéz megsejteni azoknak, akik összehasonlítási adatokat nem ismernek. Nekünk sem célunk nagy és tetszetős számadatokon lovagolni. Annyit azért megmondhatunk, hogy szép szám ez. Azt jelenti: havonta több mint 100 olvasó sereglett a város egyetlen gyermekkönyvtárának olvasótáborába.

Tanulmányt érdemelne

A számoknál sokkal imponálóbb az a látvány, ami a könyvtárban fogad. A gyermekes komolysággal válogat nyüzsgés a könyvek körül. A Bagolyposta működése, a mesedélutánok, a könyvtárosok egyes emberekre kiterjedő figyelme. A könyvkiállítások, az olvasókból verbuvált könyvtárosi gárda tevékenysége stb. Mindez szinte külön pedagógiai tanulmányt érdemelne a gyermekek aktivizálásának, érdeklődésének felkeltésének szempontjából. Láthatóan sok tudós professzor által megálmódott, de csak mostanában és csak kevés helyen realizálódott folyamatot figyelhetünk meg a könyvtárban. Hogy mi minden indulhat meg a 8-10 éves gyermek lelkében jó könyvek és türelmes szavak miljöjében, itt éppúgy megfigyelhetjük, ahogy kutatói figyeli percről percre terráriumaiban az új növények nekilindulását.

Krónikások

500 olvasójeget markolok ki a dagadó fiókokból. Kicsit játszadózunk a számokkal. Az 500 jegy gazdája közül — saját kézzel kitöltött adatok alapján — 130 gyermeknek van felelős iskolai tennivalója. A virágfelelőstől a nyakendő-felelősig 14 fajta felelős beosztású gyermekcsapattal találkozhatunk. A vezető beosztású gyermekolvasók száma 60 fő. Ezek zöme örsvezetők, helyettes örsvezetők, rajvezetők, tevédők össze. Komoly funkciók. A beosztást viselő is komolyan veszik, komolyan beszélnek tennivalóikról. És krónikás rejtőzik a félezer gyerek között 14. Ők írják a Gyöngyvirág-örs, a Mókus-örs, a Párdus-örs, a Jaguár-örs, a Garin-örs, a Rakéta-örsök történetét. A kis fa valóban megmutatja a napfényben, hogy majd nagykorában hová veti az árnyékát, azaz, hogy mivé serdül.

Nótafák

Es nótafát számolok össze 21-et. Nemcsak a dalokat kell ismerniük, hanem feladatuk, hogy pajtásaikkal meg is tanítsák azokat. Valószínűleg jó hallásuk, jó hangjuk és egyéb zenei adottságaik alapján esett rájuk a választás. Mivé nőnek a nótafák? Karvezetők, zenetanárok, esetleg közölték trilláz már valami híres, nevezetes karmester, vagy komponista?

Amikor a látogatók a süllyesztett vitrinekben már megtekintették a kiállítást, a bejáratnál szembeni oldalon lépcsőn haladhatnak fel a galériára.

A galérián ugyancsak vitrinek és tárlók láthatók, ugyakkor azonban az érdeklődő felülről is láthatja az alsó szinten elhelyezett kiállítás anyagát. Ez egyben lehetőséget nyújt az árurendezőknél a kiállítási anyag térbeni elhelyezésére és a termékek újszerű bemutatására. Gyakorlatilag rendkívül sokat jelent a galéria kialakítása, mert azzal, hogy a könnyűipari pavilont kétszintes alakították ki, körülbelül 700 négyzetméternyi területtel nőtt meg a kiállítási terület a Kossuth-pavilonban.

Az elmúlt esztendőben meglehetősen sok területet vett el a kiállítási térségből a különféle irodahelyiség. Irodahelyiségre, tárgyalószobákra természetesen feltétlenül szükség van, a belső térség jobb kihasználása érdekében azonban a

Es mókamestert számoltam össze 16-ig menőt. És mi lesz nagykorában a mókamesterről? Bilcsi, íróhumorista, vagy gyomorbagos, savanyú kedvű családapa? Nem úgy indulnak. Mókás kedvük, játékoságuk, hangulathordozó voltak miatt választották mókában mestertükre az örs tagjai. Nem voltam még ilyen választáson, de elképzelem, hogy nem az előkelő állásban dolgozó papa kedvéért választanak meg kisgyereket mókamesterré. És ahogy ki-átlagolom a 16-os számot az 500-as csokorból és rávetítem a város általános iskolai tanulóinak 12 ezren felüli számára, azt látom, hogy városunkban 300-nál is több mókamester él. És mi lenne, ha egyszer az országban először Szegeden rendeznék az illetékes szervek egy mókamester-találkozót? Jaj micsoda móka lenne ott! 300 mókamester egy csokorban.

14 a zászlótartók száma. Komolysággal, jó tanulmányi eredményekkel kiérdemelt tisztséget az örsben. A zászlót, az örs létének, becsületének szimbólumát nem lehet akárkire bízni. Lehet, hogy a zászlótartó felnőtt korában is zászlót tartson? Talán nem nyelvekre szögezett, hanem

álombokból szőtt szép, színes lobogókat, amely alatt lehet, és érdemes dolgozniok.

Egy kincstárnok

260 gyerek buzgalommal ügyködik kicsi, kedves beosztásokban. Azokkal is beszéltem, akiknek nincs külön feladatuk az iskolában. Van, aki ezt vállrandítással adja tudtul. Van aki tárgyilagossággal. „Nem jók a tanulmányi eredményeim”. Akad olyan is, aki nevetve közli a pusztá ténny. „Nekem nincs semmi funkcióim”. És van, aki ajkbigygyesztve mondja: En nem vagyok semmi. És szomorú. Megsajnálom. En adnék valamit felelősséget. Látni rajta, hogy nagyon-nagyon szépen elvégezné, amit rábízának. Már álmódott is róla, hogy tisztaságfelelős volt, vagy kincstárnok, mert az 500 olvasó közül egy kincstárnok is akad, aki szabadban való játékok alkalmával a pénzt és egyéb értékesnek tartott holmit őriz, amíg a pajtások önfeledten játszanak.

Bontogathatnánk tovább az elemzéseket a könyvet szerető gyermekek körében. Csak folytatásokban közzölhető szociográfiai leírásban lehetnének néhány fontosabb dolgokra vonatkozóan felrajzolni a képet, amire haszonnal mutathatna a pedagógus. A gyermek pszichiatra, a tudós, a szülő és a könyvtár

Tóth Béla

Korszerűsített csarnok a BNV-n

Rejtett világítás — 400 négyzetméter tükör
Süllyesztett vitrinor — Kétszintes árubemutató

Az idei Budapesti Nemzetközi Vásárnak egyik érdekessége lesz a szintben kettéosztott könnyűipari pavilon. Tegyük képzeletbeli látogatást az újjáépített, korszerűsített óriási csarnokban.

A bejáratot ugyanott találjuk, ahol tavaly. Az első meglepetés azonban már nem messze a bejáratától ér bennünket. A pavilonnak a főbejárat felé tekintő oldalán körülbelül 40 méter hosszban teljesen újszerű kiállítás vitrin látható.

A vitrinor 2-2,5 méter mélyre süllyesztették, úgy, hogy szinte a szemmel egy magasságban láthatók a kiállított könnyűipari termékek.

még pedig egészen különleges megvilágításban. Reflektorfénybe öltöztetve, s a fénysugarak a süllyesztett részből törnek elő. Tovább haladva a földszinten, a pavilon két oldalán, tehát a főterre és a trolibusz útvonalára, tekintő oldalon mintegy 60 méter hosszú, 40 centiméternyire süllyesztett árubemutató vitrinort találhatunk. A pavilon középső részén három süllyesztett tárolóban helyezik el a könnyűipari termékeket.

Amikor a látogatók a süllyesztett vitrinekben már megtekintették a kiállítást, a bejáratnál szembeni oldalon lépcsőn haladhatnak fel a galériára.

A galérián ugyancsak vitrinek és tárlók láthatók, ugyakkor azonban az érdeklődő felülről is láthatja az alsó szinten elhelyezett kiállítás anyagát.

Ez egyben lehetőséget nyújt az árurendezőknél a kiállítási anyag térbeni elhelyezésére és a termékek újszerű bemutatására. Gyakorlatilag rendkívül sokat jelent a galéria kialakítása, mert azzal, hogy a könnyűipari pavilont kétszintes alakították ki, körülbelül 700 négyzetméternyi területtel nőtt meg a kiállítási terület a Kossuth-pavilonban.

Az elmúlt esztendőben meglehetősen sok területet vett el a kiállítási térségből a különféle irodahelyiség. Irodahelyiségre, tárgyalószobákra természetesen feltétlenül szükség van, a belső térség jobb kihasználása érdekében azonban a

kijárat oldalán két szinten alakították ki az irodákat. Természetesen, joggal kell érdeklődni magának a galériának építése. A tartóoszlopokat már most úgy helyezik el, hogy később a járófelületet variálhassák. Maga az acélkereteket úgynevezett oldalsó kötéssel készült, tehát átalakításnál könnyen, anyagvesztés nélkül szerelhető.

Joggal vetődik fel az a kérdés is, hogy nem lesz-e a csarnok a szintbeni megosztás következtében levegőtlen. Ez a kérdés annál is indokoltabb, mert a múlt években még szintbeni kettéosztás nélkül is alacsony-nak tűnt a Kossuth-pavilon. A tervezők kitűnő megoldást alkalmaztak. A régi almenyézett lebontották, és így már lényegesen kedvezőbb körülmények között oldhatták meg a szintbeni megosztást.

Az alsó szint 3,60 méter magas lesz, s mivel a vitrinek süllyesztettek, ennek megfelelően elég is lesz. A felső szint 7,60 méter lesz, úgy, hogy bőséges lehetőség kínálkozik magasba nyúló kiállítási objektumok építésére. Egészen látványos megoldásokat is alkalmazhatnak a szakemberek.

A járófelület nem zajos lépteink alatt. A szakemberek elmondják, mi ennek a magyarázata, s egyben arról is szólnak, hogyan készült maga a galéria.

Erdekes színfoltja lesz tehát a könnyűipari pavilon az idei Budapesti Nemzetközi Vásárnak.

A terhatás javítására rengeteg — összesen 400 négyzetméternyi — tükröt is felszerelnek, amelyek jobban kiemelik a bemutatott árut, és ugyanakkor csupa csillogást varázsolnak az óriási pavilonba. A galéria alsó részébe rejtett világítást szerelnek fel, amelyek a földszinten bemutatott termékeket világítják meg.

Az építkezéssel megbízott Fővárosi Faipari és Kiállítási Kivitelező Vállalat azt ígéri, hogy a Kossuth-pavilon május 16-ig átadja az árurendezőknél. Így azután biztosítva lesz, hogy az árurendezők nyugodt körülmények között csoportosíthatják a könnyűipar gazdag anyagát.